

suum, primi cœli motorem intellectum ad Saturni spheram movendam descendere. Neque huius motricem, anonymam illam, substantiam, ad Iovem aut etiam inferius se se demittere. Nequæ Lunæ motricem concedat ad Venerem, aut Solem scandere. Sed suis quæque locis immotæ, stabilesque permanet. Superiorum ergo quatuor graduum, nullum, suum mutabit locum: neque infra animum cadet. At neque inferiorum quatuor, ullum supra animum ascendet. Non equidem natura ei proxima, minus qualitas, ab eo remotior. Multo minus forma ab eo, longinquior. Ac minime omnium corpus ab eo, natura remotissimum. Sed in suis quæque gradibus, quibus eas Optimus Maximus. Conditor mundi Deus locavit, in suo quæque munere, manere perseverabunt. Neque ergo superiorum, quatuor, quicquam: neque inferiorum quatuor itidem, quicquam, inter intellectum, et animum, se se interponet. Neque entium gradus ullus alius inter eos sedebit. Neque enim alius ullus, præter ostensos illos novem, in universitate, aut est, aut esse potest. Quod etiam magis, haud ab hinc longe, demonstrabitur. Cum hæc ita sint, et antea sit multis, validisque philosophicis rationibus demonstratum, Animum, in rerum universitate, (quod tamen Theoprastus, ac Democritus voluerant) neque esse primum omnium, neque omnium principium, necesse esse, fuit demonstratum, supra animum aliud ens esse, quod Mentem et intellectum appellavimus. Modo ita progrediamur.

Nullum entium Dei bonitate caret. Quæcumque enim fecit, fuere valde bona. Si bona sunt, Dei bonitatem quatenus poterunt, imitabuntur propria eorum bonitate. Bonitatis omnis, proprium est benefacere. Facient ergo aliquid. Factio, hæc, actio est. Actio omnis a viribus. Vires ab essentia. Essentiam ergo beneficam cuncta entia ad usque minima, et vilissima habent. Et quia essentia omnis benefica, in se prius vires parturit; et per vires, actiones parturit ad extra. Et prægnans prius est in se, et extra se necessario fœcunda. Bonitatis enim primi boni cum sit particeps, sterile scire non potest, et fœcunditatis quoque, necesse est ut sit particeps. Nullum ergo ens, sterile est. Omne ergo ens fœcundum est. Si fœcundum etiam prægnans. Si prægnans, etiam parturit. Si parturit, etiam producit. Quid enim essentia cuiusque careat viribus? Minime. Vires hæ, an erunt ociosæ? Si a bono sunt, si boni illius participant, ociosas esse, est impossibile. Si ociosæ non sunt, sunt igitur in motu. In motu, vel interno, vel ad extra? Utroque. Ille quidem intra essentiam est, et vitam ei præbet. Ostensum enim est vitam veram, motum infra essentiam esse. Hoc vero, quia vita, nihil est aliud, quam essentia parturiens actionem, tum in se ipsa, tum ex se ipsa. Si in se ipsa, actionem edit, ea actio, e se non exit, in se sit, et in se manens, nihil edit aliud, quam se ipsam. Si vero ex se ipsa actionem profert, ea actio non est ociosa. Si ociosa, non est, et motus ipsa est, et motu eo, et se ipsa, aliud a se efficit. Cuius ipsa sit causa uti vocant immediata. Vires vero, quæ eam actionem ex essentia efferunt, causa sit anterior. Essentia autem quæ virium, et actionis radix est, et fons, de se parti effectus, primaria sui ordinis est causa. Causa autem omnis, uti est antea demonstratum, et prior est, et potentior, causato suo. Ut quæ proferat, id quod prius non erat. Si vero causa, omnis, et prior, et præstantior est causato, causatum necessario, et posterius, et impotentius, quam sua causa est. Sed proprietates tamen omnes suæ causæ fert secum, remissiores attamen. Non enim easdem prorsus. Idem enim cum sua causa esset. Neque præstantiores. Sic enim ad superea fieret propagatio. Demonstratum autem est nobis, eam fieri ad infera. Neque etiam æquales, quia effectus, causæ suæ non est par. Alioquin cur potius effectus quam causa esset dicendus? Aut causa sua impotentior? Proprietates enim, nihil sunt aliud, quam vel essentia ipsa rei, cuiusque, vel vires ipsæ, quæ in actionem exeunt. Quæ si exitu suo, proprietates æquales, viribus, a quibus prodiit, efficeret, quid aliud, quam viresmet ipsas unde venit ipsa, recurrendo ad supera, produceret? Et cur æquales potius quam easdem? Cum una eademque eius efficientia æque polleat in utrisque. Neque igitur sua origine præstantiores. Neque suæ origini æquas proprietates actio ulla potest producere, sed remissiores omnes. Ita tamen, ut suæ origini sint similes, et ab ea etiam sint dissimiles. Non enim productum ullum, idem est cum producente. Sed identitatis eius, uti est